

Права і свободи людини

**ПРАВА
ЛЮДИНИ
ПОНАД УСЕ**

Amnesty International

Теми до розділу

1

Людська гідність і права людини

2

Еволюція прав людини

3

Людина і держава

4

Права дитини

5

Механізми захисту прав
людини і прав дитини

Тема 1. Людська гідність і права людини

Поняття людської гідності та прав людини

Людська гідність – це цінність, яка визначає самодостатність людини, її можливість реалізувати свій потенціал.

Особиста гідність – стан усвідомлення особою власної цінності в суспільстві.

Гуманізм – це система ідей і поглядів на людину як на найбільшу соціальну цінність, створення умов для її повноцінного життя і фізичного та духовного розвитку.

Права людини

– це основні права і свободи, які надаються усім людям, незалежно від національності, статі, національного чи етнічного походження, раси, релігії, мови або іншого статусу.

Визнання прав людини означає визнання право **кожного** заявити : я маю ці права, не залежно від поглядів та дій інших, тому що я, так само як і інші, людина. А права людини притаманні кожній **людині**.

ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ

РІВНІСТЬ

Рівноправність та дискримінація

Незалежно від

раси, кольору шкіри,
політичних, релігійних та інших переконань,
статі,

віку,
інвалідності,
етнічного та соціального походження,
громадянства,

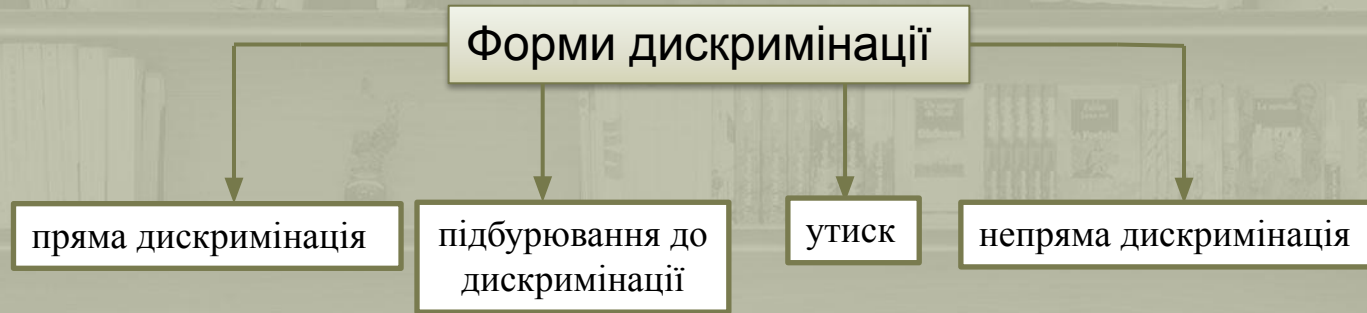

сімейного та
майнового стану,
місця проживання,
мовними
або іншими
ознаками.

Всі люди є рівними в своїх правах.

Дискримінація: що варто знати

Хто наділений повноваженнями щодо запобігання та протидії дискримінації?

— Верховна Рада України;

— Кабінет Міністрів України;

— Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;

— інші державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування

— громадські організації, фізичні та юридичні особи.

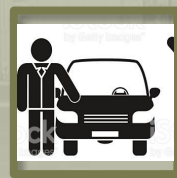
Топ – 5 ознак, за якими найчастіше дискримінують людей в Україні

37.4 %
Вік

32.7 %
Інвалідність

24.4 %
Майновий стан

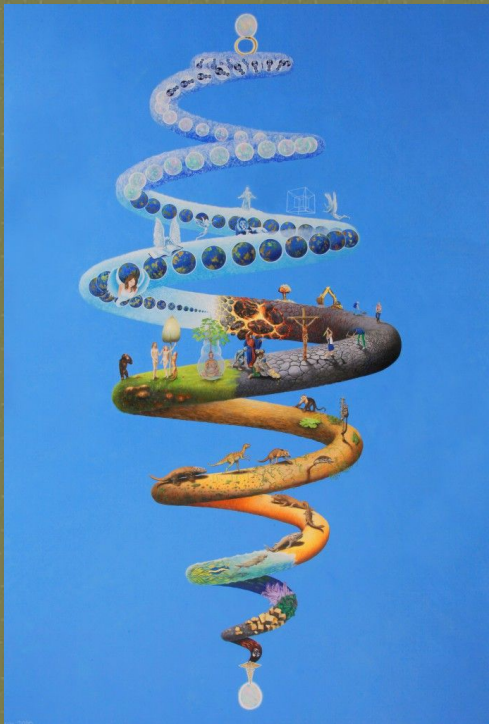

21.6 %
**Сексуальна
орієнтація**

20.4 %
Стать

Тема 2. Еволюція прав людини

Еволюція прав людини (етапи)

ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

10 ГРУДНЯ 1948 РІК

THE UNIVERSAL DECLARATION OF **Human Rights**

ADOPTED BY THE UNITED NATIONS GENERAL ASSEMBLY AT ITS THIRD SESSION, HOLD IN PARIS ON 10 DECEMBER, 1948

Закріплення прав людини

**ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ
ЛЮДИНИ І
ГРОМАДЯНИНА
(ФРАНЦІЯ) 1789 РІК**

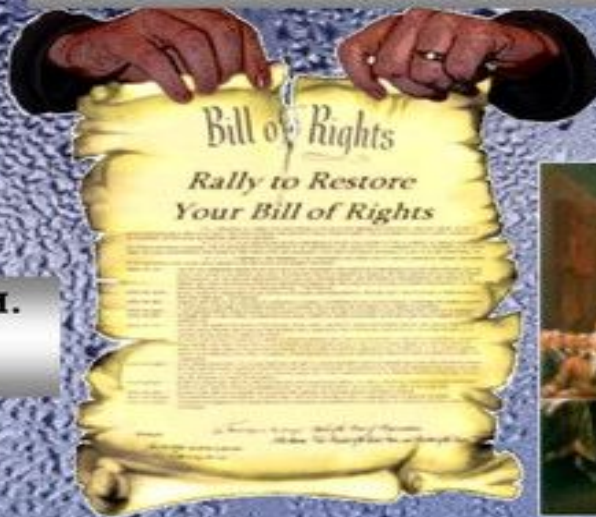

**ДЕКЛАРАЦІЯ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ США. 1776
РІК**

**ДВНАДЦЯТЬ
СТАТЕЙ.
1525 РІК**

**БІЛЬ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ.
АКТ ВИМОГИ ПРАВ.
1689 РІК (АНГЛІЯ)**

Права людини

За місцем держави у реалізації

негативні

позитивні

За змістом

громадянські

політичні

соціальні

економічні

культурні

За часом виникнення

першого покоління

другого покоління

третього покоління

За суб'єктом реалізації

індивідуальні

колективні

Позитивні і негативні права

Позитивні права

- свобода - відсутність примусу, свобода вибору, утворювана державою;
- позитивні права фіксують права індивіда на поліпшення свого становища і підвищення культурного статусу, забезпечувані державою;
- До них належать: право на освіту, на інтелектуальну власність, на сприятливе довкілля, на охорону здоров'я і медичну допомогу, на гідне життя тощо.

Негативні права

- свобода розуміється як відсутність примусу, обмежень відносно до особи, у тому числі й з боку держави;
- з'явилися історично раніше і розвивалися як група прав на незалежність від влади (свобода віросповідання; право на особисту свободу; на придбання і недоторканність приватної власності; свобода пересування по території усієї держави; свобода слова і свобода думки; право на недоторканність житла).

Класифікація прав людини за змістом

Особисті

(право на життя, повагу, недоторканність житла, таємне листування, особисту недоторканність)

Культурні

(право на: результати своєї інтелектуальної праці, освіту, свободу технічної, наукової, художньої творчості, доступ до духовних досягнень народу)

Політичні

(право на свободу думки та слова, на участь в управлінні держ. справами, на об'єднання в політ. партії, на страйк)

Соціальні

(право на: працю, відпочинок, соціальний захист, медичну допомогу, достатній життєвий рівень, забезпечене для життя довкілля)

Економічні

(право на приватну власність, на підприємницьку діяльність, на користування об'єктами державної власності)

Покоління прав людини

I – громадянські і політичні
(право на свободу думку,
слова, совісті, віросповідання)

**II – соціальні, економічні,
культурні** (право на працю,
відпочинок, соціальне
забезпечення, медичну
допомогу)

**III-колективні права народів
(націй)** (право на мир, безпеку,
незалежність (самовизначення
народів), на здорове
навколишнє природне
середовище)

**IV – права ЛГБТІ, права пов'язані із клонуванням,
трансплантологією,
трансформацією образу людини**

Права індивіда і колективні права

Колективні права

- не є природними;
- формуються в міру становлення інтересів тієї чи іншої спільноти;
- права ніколи не повинні ігнорувати прав людини, суперечити їм або придушувати їх

Право індивіда

- природне право, притаманне від народження.
- є однією з головних цінностей людського буття
- порушення природжених прав людини деформує нормальний розвиток суспільства.

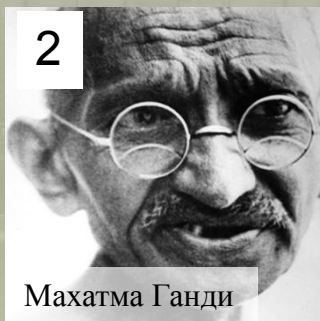

БОРЦІ ЗА ПРАВА ЛЮДИНИ

Мартін Лютер Кінг

Махатма Ганді

Нгаванг Сандрол

Нельсон Мандела

Елеонора Рузвельт

Аун Сан Су Чжи

1. «Люди ненавидять один одного, тому що вони бояться один одного; бояться, бо нічого один про одного не знають; не знають, бо не спілкуються, а не можуть спілкуватися, тому що розділені».

2. «Це завжди було незрозумілим для мене: як люди можуть поважати себе, принижуючи таких самих, як вони.»

3. «Нажаль, цю сумну пісню, в моїй голові, я адресував тим, хто допомагав ув'язненим. Ці почуття в цю темну похмуру пору - Я ніколи не забуду жахливі тортури. Нехай, ці страждання у в'язниці, ніколи не торкнуться жодної живої істоти»

4. «Бути вільним означає не просто скинути з себе кайдани, але жити, поважаючи і примножуючи свободу інших».

Тема 3. Людина і держава

Взаємодія держави і суспільства

Держава відіграє в суспільстві:

Конструктивну роль (державу забезпечує порядок, функціонування і розвиток суспільства)

Деконструктивну роль (державу постає над суспільством, руйнує суспільний організм)

Підходи до співвідношення «держави — особа»

Індивідуалістичний, гуманістичний (розуміння особи як цілі, держави — як засобу для досягнення мети)

Державний (розуміння держави як мети, а особи — як засобу для досягнення мети)

Моделі взаємозв'язків між державою і людиною/особистістю

Держава використовує різні канали взаємодії з громадянами, захищає права особистості; у праві втілюється воля народу.

Держава пригнічує особистість, підпорядковує її, стирає відмінності між особистим і суспільним; людина розглядається частиною держ. механізму

Верховенство права

Заборона дискримінації та рівність перед законом

Законність, включаючи прозорий, підзвітний та демократичний процес введення в дію приписів права

Доступ до правосуддя, представленого незалежними судами

Дотримання прав людини

Елементи
верховенства
права

Принцип верховенства права

Є найважливішим принципом існування правових демократичних країн у сучасному світі й означає, що всі люди в державі є рівними перед законом.

ГАРАНТІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

ЦЕ

система засобів та способів, які виступають у якості зобов'язань держави (її органів) та покликаних забезпечити фактичну реалізацію, охорону та захист прав людини

Поняття та класифікація гарантій прав людини

За галузевою належністю

Конституційні

Галузеві

Громадянське право —
основа галузь права

Матеріальні

За характером

Соціальні

Політичні

культурні

Громадянські

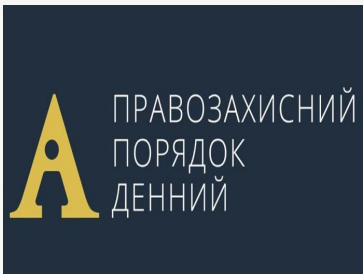
За суб'єктами

Індивідуальні

Колективні

Форми захисту прав особи

Система органів та посадових осіб, які захищають права і свободи людини і громадянина

Президент України

Верховна Рада України

Кабінет
Міністрів
України

Підсистема
судів загальної
юрисдикції та
спеціалізованих
судів

Місцеві
державні
адміністрації

Уповноважений
Верховної Ради
України з прав
людини

Прокуратура,
адвокатура та
інші
правоохоронні
органи

Тема 4. Права ДИТИНИ

Поняття прав дитини

Права дитини - це певні спеціальні можливості, необхідні людині віком до 18 років для життя і досягнення зрілості. Кожна дитина, незалежно від раси, статі, мови, релігії, національності, майнового стану, стану здоров'я, має рівні права з усіма іншими дітьми.

Чи існує різниця у правовому статусі дітей в залежності від їх віку?

Особа до досягнення нею повноліття має правовий статус дитини. При цьому законодавство розрізняє правовий статус дітей за критерієм досягнення 14-річного віку:

- до досягнення 14 років дитину вважають малолітньою (такі особи мають часткову цивільну дієздатність);
- від 14 до досягнення 18 років дитину вважають неповнолітньою (мають неповну цивільну дієздатність).

Закріплення прав дитини в офіційних документах

Загальна Женевська
декларація,
прийнята в 1924 році
Лігою Націй

В 1959 році ООН
затвердила
Декларацію прав
дитини

У 1989 році
була прийнята
Конвенція ООН про
права дитини

Конвенція ООН про права дитини

“Світова конституція прав дитини” (Конвенція про права дитини)

01

Прийнята
Генеральною
Асамблеєю ООН
20 листопада 1989 р.

02

Перший документ, що
стосувався саме прав
дитини

03

Містить повний
перелік прав дитини

04

Метою Конвенції є
встановлення
стандартів для захисту
дітей від зневаги та
образ

05

Цей особливий
документ було
ратифіковано 191
країною світу

06

Норми конвенції діють
як складова
законодавства України
з 27 вересня 1991 р.

Преамбула (вступ до Конвенції ООН)

Преамбула Конвенції ООН про права дитини містить таку важливу інформацію, як:

- діти мають право на особливе піклування та допомогу;
- сім'я несе відповідальність за повний та гармонійний розвиток дитини;

- дитина потребує спеціальної охорони, піклування і захисту як до, так і після народження;
- діти, які живуть у виключно тяжких умовах, потребують особливої уваги;

- важливість традицій і культурних цінностей суспільства, в якому зростає дитина;
- важливість міжнародного співробітництва для поліпшення умов життя дітей в кожній країні.

Права, викладені в Конвенції, умовно можна поділити на три частини

Забезпечення:

право володіти певними речами, отримувати певні послуги та мати доступ до певних благ (мова йде про ім'я та громадянство, медичний догляд, освіту, відпочинок та ігри, опікування інвалідами, сиротами та біженцями).

Захист:

право бути захищеним від дій, що завдають шкоди дитині (наприклад, від розлучення з батьками, комерційної, економічної чи сексуальної експлуатації, фізичного чи психічного знущання тощо).

Участь:

Дитина має право бути почутою, коли приймаються рішення, що стосуються її життя. Підростаючи, дитина повинна мати дедалі більше можливостей брати участь у житті суспільства, готуватися до самостійного життя, користуватися правами свободи думки та слова, вибору культури, релігії та мови.

Освіта, дитина, права та обов'язки учнів...

Які саме ПРАВА мають діти-учні?

Обирати профіль навчання, індивідуальні програми, позакласні заняття

Захист від будь-яких форм фізичного та психічного насильства

Участь у юнацьких та молодіжних організаціях

Брати участь у громадському самоврядуванні навчального закладу та ін.

Використ. навчальну, культурну, спортивну базу навчального закладу

А які обов'язки?

Дотримуватися вимог статуту, правил внутрішнього розпорядку

Бережливо ставитись до державного, громадського і особистого майна

Брати посильну участь у різних видах трудової діяльності, що не заборонені законодавством

Оволодівати знаннями, вміннями, навичками, підвищувати загальнокультурний рівень

Піклуватись про своє здоров'я і безпеку свого життя і однокласників

Захист прав дитини

Сімейне законодавство

Сім'я, батьки

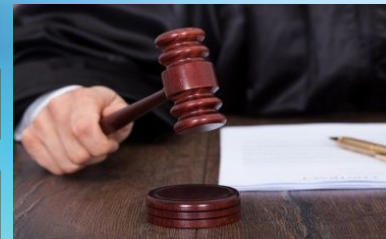

Державне піклування

Дошкільні заклади, школи,
позашкільні заклади

Суд, прокуратура

Орган опіки та піклування

Міжнародне право

Декларація прав дитини
Конвенція про права дитини

Тема 5. Механізм захисту прав людини і прав дитини

Які існують грубі порушення прав дитини?

ЯК ПОРУШУЮТЬ ПРАВА ДІТЕЙ У ШКОЛАХ?

Українська Гельсінська спілка провела моніторинг про дотримання прав дитини у школі.

29%

Вчитель періодично публічно коментує зовнішній вигляд дитини

29%

Вчитель часто грубо розмовляє з учнями

40%

Вчитель затримує учнів на перерві після уроків

2%

Вчитель періодично застосовує до учнів фізичну силу

Захист прав людини та дитини

Міжнародний захист

Комітет з прав дитини

Комітету з прав людини

Рада безпеки ООН

Комітет ООН проти катувань

Регіональний захист

Асоціація держав
Південно-Східної Азії

Організація
американських держав

Організація африканської
єдності

Європейський захист (Рада Європи, Європейський союз, Рада ОБСЄ, Європейську комісію з прав людини)

Правозахисні організації в Україні

 НОТАРІУС

Державні	Недержавні
<ul style="list-style-type: none"> ❖ <u>Органи юстиції</u><ol style="list-style-type: none"> 1) виконавча служба; 2) Державні нотаріуси; 3) органи РАГСУ.	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <u>Адвокатура та адвокати</u>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ <u>Органи захисту прав споживачів</u>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <u>Недержавні нотаріуси</u>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ <u>Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (омбудсман)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <u>Міжнародні неурядові правозахисні організації</u>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ <u>Міжнародні міжурядові правозахисні організації</u>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <u>Інші правозахисні недержавні організації</u>

